

KREŠŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY
VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ NEDELU NA 16 STRANÁCH.

Predplatná cena:

Na celý rok 2 zl. — kr.
Na pol roka 1 > — >
Na štvrt roka — > 60 >

Jednotlivé číslo 4 kr.

Spisujú a vydávajú:

MIKULÁŠ LEPSÉNYI
a **GERHARD NÉMETH.**

Hlavný spolupracovník:

FRANTIŠ BLESZKÁNY.

Redakcia a vydavateľstvo: V Budapešti
VIII. ker., Práter-úlica 44.

sem sa majú poslať predplatky, jako i dopisy do novin, ohlášky a náhodné reklamácie.
Cena jedného 5 stĺpcového malého riadku je 10 kr.

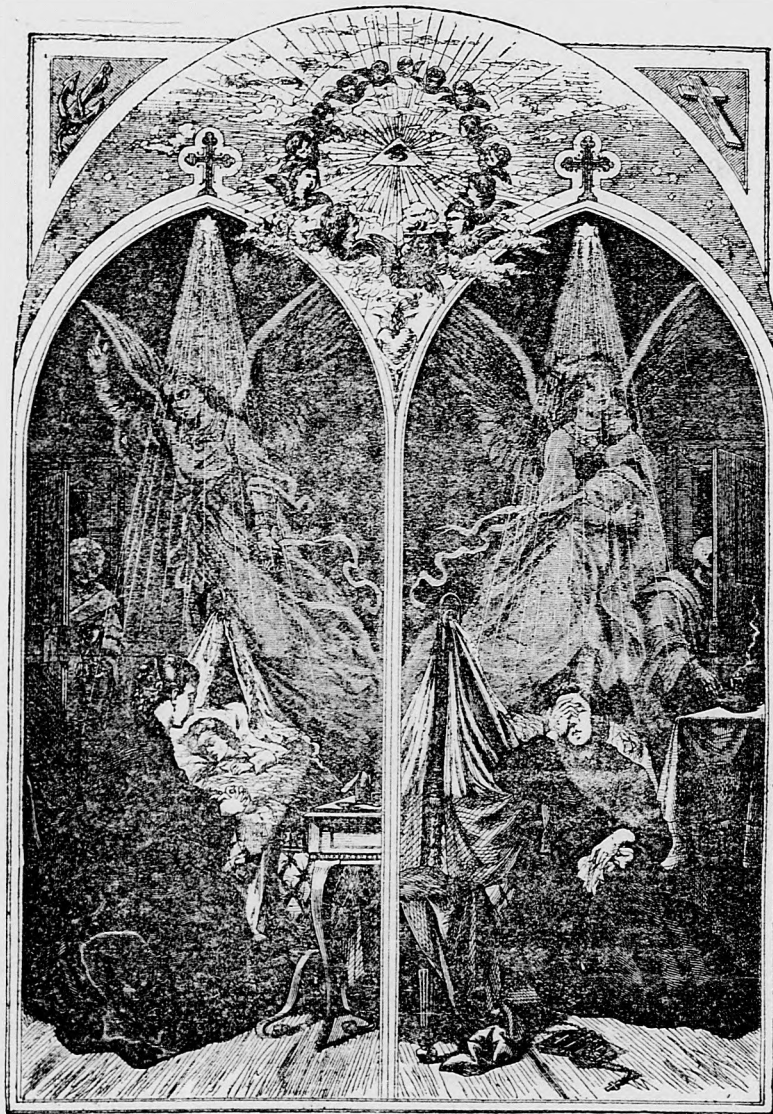
Nerozumieme.

Nenie toho stavu, veku, ktorého ľudia by mohli povedať, že oni všetko rozumejú; ba ani to nerozumie všetko človek, čo k jeho povolaniu a remeslu patrí.

Predseda ale teraz nechceme deklamovať o tom, prečo sú ľudia i vo svojom odbore ači povolání nerozumní; lež nápis tohoto článku sa vzťahuje na verejné veci cirkevnopolitické, a na to, čo ony prírodným sväzkom v sebe skrývajú.

Mnohé veci sa v posledných štyroch rokoch prihodily, o ktorých musíme vyznať, že to nerozumieme, nepochopíme.

Keď prvý krát bola v hornej snemovni spomienka o cirkevnopolitických predlohách teraz už zákonoch, magnáti s väčšinou 25 hla-

Ne plač!

sov zazlievali pokračovanie Čákyho. A teraz už sme tam, že i tie proti základu kresťanstva namerené návrhy so siedmymi hlasmi prijali magnáti.

Ferdinand Zichy s apoštolskou oduševnosťou s Mojžišovou smelosťou vysvetľoval pred hlasovaním, čo je to, pokrstným byť; čo je to, že človek skrze krst od samého Krista tak má zašτεpenú dušu, že ten konárik šlechťný není k zlomeniu, ten znak, ktorý človeka duša v krste od Krista prijme, není k vytreniu. Tak presvedčeno s duchom a v duchu Kristovom mlúvil, že i to najchladnejšie srdco kresťanské by bolo malo poddať sa... A čo sa stalo?.. So siedmymi hlasmi prijali magnáti ten návrh, dľa ktorého

S úprimnou dôverou prosíme priateľov našich zásad, aby naše noviny s apoštolskou horlivosťou rozširovali, ponevác semeno našich vznešených úmyslov len tak budeme môcť rozsiať široko a sebe budúcnosť zabezpečiť.

krst je len komedia, krst sa môže premôcť s obriezku židovskou, slovom, že kresťan židom môže zostať.

A na tento návrh hlasovali i evanjelickí biskupi; zapreli zásady kresťanstva, aby si získali dobrú vôľu zednárskeho ministrov; zapreli Spasiteľa, aby neztratili dobrú vôľu smrtelných hriechnych ľudí.

Kristus povedal, že *kto nebude pokrstený, nevojde do kráľovstva nebeského*, a páni superintendenti sa postavili proti Kristovi, a svojim hlasovaním to dali na javo, že dľa nich k spaseniu i obriezka je tak dobrá, jako krst: oni privolili, aby kresťan môhol židom zostať! . . . O smutno je to, keď sa pastieri tak postavili proti svojim veriacim. Vieme dobre, že evanjelickí nesmýšľajú tak pohansky, tým viac ich ale lutujeme, že takých pastierov majú, ktorí nie dľa presvedčenia náboženského, nie dľa náboženského citu svojich ovečiek sa chovajú v tak vážnej veci, ktorá môže byť počiatkom záhuby kresťanstva v Uhorsku. To *nerozumieme*, jako sa môžu pastieri tak celkom odtrhnúť od stáda svojho; jako oni celkom odporne presvedčeniu svojho stáda sa chovať môžu. Dobrý pastier i život obetuje za svoje ovce.

Zametajme ale i pred svojim domom. Veľmi poľutovania hodno sa zdržali i katolíci.

Najdú sa takí, ktorí by nezmeškali každý deň na omši sv. sa ustanoviť; ktorí viac krát do roka pristupujú ku stolu Pána! . . . A teraz s krváčajúcim srdcom sme museli zísť, že mnohí z týchto horlivých katolíkov buďto sa neustanovili pri hlasovaní; iní ale zas proti svojej matke duchovnej hlasovali. I toto *nerozumieme*. Jako môže byť kto horlivým a poslušným dieťaťom cirkve, proti ktorej vo verejnom živote tak smrtelnými útokmi vystupuje?! Jako môže byť ten istý človek naraz pod mocou dobrého i zlého anjela!

A predsa rozumný človek pochopí tieto veci. Hneď vec vysvetlím. Naš vek je vekom ľahkomyselnosti a povrchnosti. V čulajšom svete viera nemá korene hlboko do srdca vpuštené. Mnohí aj z tých najhorlivejších kresťanov len zatiaľ sú horliví, zakiaľ nenie pobožnosť s obetou a neprijemnosťou spojená. To nenie viera. Viera má byť od skaly tvrďšia, od leva smelšia; slovom: kto verí, ten od svojho presvedčenia neodstúpi nielen za žiadon chosť, lež i v žiadnom nebezpečenstve a prenasledovaní.

Dnes ale viera tuhá, viera dľa ducha Kristovho je zriedkavá; mnohí pre chlieb sa ukazujú veriacimi, iní pre priateľstvo, iní zas zo zvyklosti. Viera chýba v srdciach, preto prepady u nás zásady Krista, preto zvíťazil od

Boha už pred 2-tisícimi rokmi odvrhnutý starý zákon nad novým zákonom; obrezanci sa už môžu nad pokrstených vystatovať.

S nie menším žiaľom podotkávam, že i beznáboženstvo je prijaté; že od včul je u nás zákonom zabezpečená cesta k tomu, aby človek bez Boha žiť mal, aby k žiadnej viere nepatril. Kto považuje svoju vieru za pravú, či ten môže na taký návrh hlasovať, dľa ktorého človek nemusí nič veriť?! I tento zákon sa páčil pánom superintendentom; i tento zákon sa ľúbil tým katolíkom, ktorí sa ukazujú byť dobrými, preto ale proti cirkvi tak hrozno sa zachovali, že jej viera je zbytočná, že človek i bez viery vyžije a náboženstva nepotrebuje. Prečo zaprel Peter Krista? Lebo neveril. Prečo sa dal neskôr zaňho mučiť ba i usmrtiť? Lebo pevne veril.

Uhorsko veľké víchory podstúpilo a premošlo cez uplynutých tisíc rokov; len že nezabudnime, že ono bolo kresťanským; ruka Božská ho zachránila od zahynutia. Teraz ale, keď započíname druhé tisícročie, práve naopak je to, odsotili sme od seba kresťanstvo, pestuje sa židovstvo a pohanstvo nevery i svobodnomyselnosti bezbožnej; kto vie teda, či ono prekoná *šťastlivo* tie boje, ktoré naň čakajú? či ono nebude od Boha opustené a tak rozkoľnieniu, záhube vystavené? Boha sme sa už spustili; beda nám, jestli i Boh nás podobne opustí!! O keby len tak milostivým bol k nám, jakí neverní sme boli proti nemu!!

A preto vlasteneckou povinnosťou je každého kresťana, tak sa chovať, aby sme tieto veci napraviť mohli. Na sneme sme ztratili boj; na sneme musíme i víťazstvo hľadať. A tak len takých mužov treba poveriť s našou dôverou, ktorí kresťansky smýšľajú, zásady Krista zastávať dosť smelí sú; ani jedna včulajšia strana nemôže sa pochváliť, žeby z takých mužov pozostávala; a preto treba podporovať tú novú ľudovú stranu, ktorá len opravdivých kresťanov bude trpeť v lône svojom. Nech žije teda ľudová strana!!

Cachticán.

POLITICKE CHYRY.

Šírenie sa ľudovej strany. Z *Luptova* nám radostne píš, že tam v Ružomberku všetkých ôsem liberálcov prepadlo pri voľbe do stoličného výboru proti ľudovým. Príkladný poriadok pomýlil len služnovský nájomník Ondrej Milan, ktorý jedine si otrančil hlavu. Česť a chvála evanjelikom, ktorí tiež s katolíkmi držali; česť aj volebným pánom predsedom pp. Jánovi Lavatthovi a Jánovi Bachovi, ktorí s tou najspravo-

dlivejšou presvedčenosťou viedli voľbu, začo sa im v mene voličov Rakovszky poďakoval. Vidieť, že lupťáci držia „Krešťana“, ktorý ich dobre poučuje. Vidieť že lupťovskí duchovní stoja o svoje stádo, si ho k voľbe pripravia a liberálnych vlčkov k nemu nepripustia. — V *Nemeckej L'upči* tiež vyhrali dvaja ľudoví a len jeden liberál, kdežto predtým všetci traja boli v rsti liberálnej. Na notáriusa ani jeden hlas nepadol. Kajuch ablegát a švagar biskupský sa neopovážal ani len vystúpiť, vidiac vopred, že i tak by kotrbanec hodil. — V *mošonskej a šopronskej* stolici tiež mnoho ľudákov vyhralo. Ľudova strana sa už dovčul dokázala byť zrnom horčičným, ktoré dnes-zajtra široko-ďaleko rozprestre a rozrastie svoje konáre. — Nech žijú seba-povedomí a neodvislí občania. Nech žije ľudová strana. — V *ečegskom* okrese v hontianskej stolici 23-ho októbra boli voľby do stoličného výboru a skončily sa so skvelým víťazstvom ľudovej strany, na koľko všetci traja údovia do výboru boli vyvolení z ľudovej strany. »Stoliční páni« baróna Alfonza Nyáryho krupinského služného kandidovali, ale ten skvelo prepadol. Vyvolili Sigismunda *Ivanku* gazdu so 140 hlasmi, Pavla *Drozda* preseránskeho farára so 135 hlasmi, Jána *Pohla* farára z Egeghu so 128 hlasmi. Kandidáti vládnej strany barón Nyáry dostal 44 hlasov, Gášpár 28 hlasov. Voľba sa skonila v tom najväčšom poriadku.

Ustrojenie ľudovej strany. V rumskom volebnom okrese 21-ho októbra rozvíli zástavu „ľudovej strany.“ Poradu zahájil Štefan Köncöl rumský farár. Po reči, ktorú schválili, vyriekol, že je potreba, aby sa ľudová strana utvorila. Františ Teđey farár z Rába-Kováčic predniesol program ľudovej strany. Potom porada vyvolila úradníkov. Za predsedu Jána Regensbergera hospodárskeho, za podpredsedu Štefana Kelemenekana a farára, za pokladníka Štefana Köncöla rumskeho farára, za notárov Edmunda Bódayho kámskeho farára a Jána Oláha. V oduševnenom stave, v príkladnom poriadku sa rozíšli, tú najkrásnejšiu nádej vzbudiac v údoch ľudovej strany a hodnú bázeň u protivníkov.

Štátny tajomník chce zaďakovať. Diví liberáli sa hryzú medzi sebou. Góf Ondrej Festetich minister orby tak zachádzal so svojim štátnym tajomníkom, jako s ním *židia* a *rakušani*. Dal mu pocitiť svoju moc. Štátny tajomník, Edmund Miklóš, včul už vonkoncom rozhorčený poďakoval sa, že on neni len takým posledným sluhom. I jakože by môhol mať vážnosť Festetich práve u svojho štátneho tajomníka, ktorýžto, — *všetky jeho veci zná!*

Vyzvanie ku voličom.

Známo je cteným čitateľom Krešťana že ľudová strana po celej krajine, jak náramne sa rozširuje. V každej obci, krome notára, uradníka a žida všetko patrí ku ľudovej strane. Liberálni oplani darmo utláčajú ľudovú stranu, ona istotne zvíťazí, a ubohý ľud od járna židovsko-liberálneho oslobodí. Aby ale toto víťazstvo čím skorej sme dožili, vyzývame privržencom ľudovej strany, aby sa pri všetkých voľbách súčasťnili. Hľa aj teraz máte ku tomu príležitosť, keď stoliční výborníci sa volíť budú. Dosiaľ ste si len samých notárov a židov volili, ktorí vás zapredali, pretože na

stoličných domov ľuhali, že si žiadate ten pohanský sobáš a tie drahé matriky. Voľte si teda mužov, kresťanského smýšľania, ktorí v stoličných zasadnutiach aj o biede a núdze utlačeného ľudu rozprávať budú, nech vedia tí veľkí páni, že kde, a čo tlačí ubohý ľud.

Stoliční výborníci volia viceispána, hlavného služného, služného, sirotského, stoličného lekára, a iných stoličných uradníkov. Jestli teda vyvolíme si takých stoličných výborníkov, ktorí sú priateli ľudovej strany, títo naši výborníci budú volíť za stoličných uradníkov takých pánov, ktorí pri voľbách tak komisno nezachádzajú jako v Nitre už po 2 rázy sa to stalo.

A preto v každej obci poshovárajte sa stranivá tejto záležitosti. Poradte sa pána vašého duchovného, že kde a koho máte za stoličného výborníka volíť. Keď ste sa ustálili v osobe, napíšte tolko ceduliek, koľko je hlasov v obci. Na každej cedulke nech je ten istý kandidát napísaný. Dostavte sa bez rozdielu všetci hlasovať, a cedulku skrutenú odovzdajte predsedovi. Predseda nemá právo pozreť na vašu cedulku že na koho ste hlasovali; pretože hlasovanie je tajné. Hlasovať má právo na stoličného výborníka každý občan, ktorý je popísaný do menoslova voličov na rok 1895. Dajte nadovšetko na to pozor, aby voľba skrze dajakých liberálnych laganov falšovaná nebola. Nadovšetko dajte pozor, že za ten čas, zakiaľ volebná komissia obeduje, aby dajaké samopašné liberálne decko už oddané hlasy nefalšovalo. Máte právo žiadať, že nádoba, do ktorej hlasy sa odovzdali, aby po čas obeda bola zapečadená s pečiatkou predsedu, a s pečiatkou dôverníka ľudovej strany. V čas hlasovania nech je vždy niekto v izbe, v ktorej sa hlasy odovzdávajú. Slovom žiadným liberálcom neverte, že vraj všetko statočne pôjde, keby sa jakokoľvek prisahali. Falšovanie, rozdrápanie, premenenie volebných ceduliek, dľa zákona z roku 1878, čl. V. 5 ročným žalárom bude trestané, jestli to niektorý úd z volebnej komissie urobí. Protest za 8 dní treba odovzdať cestou slúžneho na podžupánsky úrad. Jestli by ste pri volebnom úkone zbadali dajaké falšovanie, hneď na mieste vezmite hore protokoll, a tenže skrze dvoch svedkov podpište. Učme sa od občanov Ružomerskeho okresu. Tam 8 stoličných výborníkov volíť mali, a na všetké miesta kandidátov ľudovej strany ohromnou väčšinou vyvolili. Nebojme žiadneho vyhražania sa, smelo do očí povedzme slúžnemu alebo notárovi, že sme slobodní občania, nie ale otroci liberálcov.

Neslýchané surovosti.

Židovský liberalismus, ktorý teraz v Uhorsku panuje už je zo všetkého citu statočnosti vyzvlečený. Vytrubujú tie cesnakom raziace noviny, že vraj v Uhorsku sloboda panuje. Co sloboda? Otročstvo, jaké ešte nikdy nebolo.

Z Oravy nám píšu, že v Polhore žandári chodili z domu do domu, a s násilnosťou shabali knižočky o ľudovej strane poučujúce. Počujeme, že aj v Lipnici shabali tiež knižočky a tých gazdov, u ktorých ich našli, ešte aj pokutovali. Prichystaní sme na to, že nielen v Orave ale aj inde budú robiť podobné surovosti. A preto odporúčame údom ľudovej strany, že jestli to ešte aj inokedy urobia, tí gazdovia, u ktorých tiež knižočky shabali, nech sa obratia ku svojmu panu farárovi. Pán farár vezme hore s nimi protokol, ktorý s jednou krátkučkou presbou zašle na ministra vnútorných záležitostí, a spolu nech o tom upovedomí *krajinskú pisiareň ľudovej strany*. Medzitým jestli žandári prindú v tejto záležitosti ku niekomu v prítomnosti dvoch svedkov opýtajte sa ho, že od koho je splnomocnený ku shabaniu výtiskov ľudovej strany. Veď ako to dovoľíme, že to krásne čítanie ktoré sa nachádza v knižočke „Čo chce ľudová strana“ shabať nám môžu, nuž veď tedy aj o modliacu knižku a o ruženčok pozbavia nás tí židovskí liberálc.

Krajinský snem.

V Budapešti 22-ho oktobra 1895.

Obidva domy krajinského snemu vydržiavaly zasadnutie. Vo vyššej snemovni bez všetkej dohady prijali predložený návrh. V nižšom dome chystali sa na búrlivé zasadnutie pre urazenie zástavy v Záhrebe.

Pred snemovňou viac tisíc ľudí sa shromaždilo zvedave očakávajúc zasadnutie. Ablegáti po chodoch snemovne ohnivo sa rozprávali; prave vtedy prišla chorvátska deputácia prinesúc minister-predsedomu tú listinu, ktorou ho za čestného meštana Záhrebu vymenujú.

Predseda Dezider Szilágyi po 12 hodine zahájil zasadnutie. Vstupujúceho Bánffyho s posmešným „hoch!“ „živio!“ prijali. Pred deným poriadkom Františ Koššuth žiadal si hovorť. Snemovňa pozorne poslúchala Koššutha, ktorý teraz po prvý krát rečnil v snemovni na otázku fabajúc vládu za príbehy v Záhrebe.

Za ním rečnil Gabriel Ugron šlahajúc vládu, veľmi podpálil oprotivnú stranu proti vláde, že následovni rečníci sotva môhli snemovňu utíšiť.

Gróf Albert Apponyi interpelloval vládu stranivá záhrebských príbehov, veľký dojem učinil svojou rečou, tak, že za viacej minút mu tlapkali. V celej snemovni, po chodoch i po ulici nič iného nebolo očuť, jak éljen Apponyi (nech žije Apponyi).

V Budapešti 23-ho oktobra 1895.

Ani dnes sa nevyjasnilo v snemovni. L'avičiari nahnevaní, ablegáti ale z vládnej strany smutní posedali si na svoje miesta. Predovšetkým odbavili návrh o založení trestného súdu v Budapešti.

Ablegáti žiadali, aby minister-predseda odpovedal na interpelláciu stranivá záhrebských záležitostí. Minister-predseda ale sľubil, že na to odpovie 25. oktobra. Dnes boly štyri interpellácie. Dve v záhrebských veciach; Františ Koššuth a Dioniz Pázmandy predošlé otázky dnes predložil jakožto interpelláciu. Zvláštne Pázmandyho očúvali so zájímavosťou.

Ferdinand Szederkényi interpelloval ministra vnútorných záležitostí pre tie okálosti, ktoré sa boly 22-ho oktobra na kalvínskom námestí prihodily. Na čo minister Perczel hneď odpovedal, lež lavičiari porádho v reči pretrhovali, a porád rozdráždene mu oproti hovorili. Konečne Ján Hock rečnil o krivdách, ktoré sa robily pri popise volebných menoslovov v čongrádskej stolici. Hock rečnil obratne, nuž ale čože to bolo, primerane ku záhrebskému škandálu, takéto poznámky robily rozhorčene lavičiáci. Väčšina vzala odpoveď ministrovú v známosť a s tým sa skončilo dnešnie zasadnutie.

V Budapešti 24-ho oktobra 1895.

Snemovňa sa dnes zaoberala s interpelláciami, ktoré ešte v predošlú dobu zasadnutí boly zadané, ale na ktoré vláda len teraz dala odpoveď. Zo všetkých odpovedí len tá pobúrila snemovňu ktorú minister Perczel dal Endreyemu stranivá toho, že minister zničil zápisnicu mimoriadneho shromaždenia mesta Hódmezővásárhely preto, že toto mesto v svojom shromaždení prijalo Koššutha. Minister odpovedal: že mal pravo zničiť tú zápisnicu, lebo to shromaždenie sa vydržovalo bez dovolenia nadžupanovho. Na to Endrey dokázal jedným listom, ktorým nadžupan Albert Kallay mešťanostovi v Hódmezővásárheli, bol písal o tom, že to shromaždenie povoľuje. Preto lavičiari búrlivo vykrikovali: luhá, luhá, luharstvo! Predseda Dezider Szilágyi cenga, prosil o ticho, ale proti svojej obyčaji, nezastával nadžupana, ktorý sa nemôže brániť proti nápadom v snemovni.

V Budapešti 25-ho oktobra 1895.

Dnes bolo búrlivé zasadnutie v snemovni. Minister-predseda vážne sedel na svojom stolci, súkal si fúzy, a učil sa reč na interpelláciu. Snemovňa netpeplivo čakala, aby už raz minister finansov dokonal svoju nezajímavú prednášku. Keď prišiel rad na Bánffyho, lavičiari pomenovali ho po chorvátsky Bánffynovičom. Prednášku Bánffyho často krikom pretrhovali, vládna strana ho ale chválila, aby mu sily a zmužilosti dodala. Bánffy na interpelláciu Apponyiho stranivá urážky krajinskej zástavy v Záhrebe odpovedal: za to žiadne zadosťučinenie sa nemôže žiadať, lebo že to ani nebola zástava, ale len z troch (červeného, bieleného, zeleného) kusov sošitá handra, ktorá ani na žiadnej rukvati nebola, následovne, že v Záhrebe uher-ská zástava nebola ani urazená. Bánffy bol prinútený dať takúto odpoveď, lebo ináč ztratil by dôveru hore, ponevác na kráľovskom výsluchu zvíťazil Khuen-Héderváry; Bánffy sa ale silno pridržuje svojho úradu, preto musel popustiť. Bánffyho reč neurobila dobrý

dojem na lavicu. Ani vládna strana ju síce neschvalovala, ale predsa odhodlane bojovala.

Apponyi náruživo odpovedal, neušetril ani kráľovského dvoru, ani kráľovské odpovedi. I Koššuth hneval sa na Bánffyho. Konečne hlasovali. Rozhodli tú záležitosť tak, že 174 ablegatí hlasovali na to, že žiadne zadosťučinenie netreba požadovať za urážku zástavy, 110 ablegátov ale hlasovalo proti tomu, tedy väčšina vzala odpoveď vlády v znamosť. Ináč celá s. emovňa sa rozišla v zlej vôli.

V Budapešti 26-ho oktobra 1895.

Zasadnutie dnes bolo tiché. Jahnáhle predseda zahajil zasadnutie Alexander Hegedűš predniesol svoj oznam o rozpočte na 1896 rok.

Ešte pred denným poriadkom Mikuláš Kún sa oznámil, že chce prehovoriť, čoho sa Bánffy naľakal domnievajúc sa, že je to zas záhrebská záležitosť, avšak Kún len svoje slová onehdy v snemovni povedané vysvetľoval. Na čo Bánffymu odľahlo. Potom Bánffy odpovedal na Ugronovú interpelláciu, ktorú bol už dávno zadal stranivá tých nepravidielností, ktoré sa boly prihodily pri vymenovaní ministra zahraničia. Ešte dve interpellácie nasledovaly.

Konečne prijali ten návrh predsedov, že do 5-ho novembra nebude zasadnutia, 6-ho novembra započnú pojednávať rozpočet budúceho roku. S tým sa rozptýlili veľkomožní otcovia vlasti, tí z vládnej strany s radosťou pozdravili tie najnovšie prázdniny.

Milodary.

Na útraty, ktoré vznikly preto, že hlavný redaktor našich novin: Mikuláš Lepsényi bohuzial bol odsúdený, milodary ráčili nám zaslať:

Majthény: Sv. Ruženský spolek 5 zl., Gašpar Karell aj z manželkou 1 zl. — Königshütte: Ján Majtán 1 Marku. — Arnótfalu: Michal Dávid 50 kr. a spolu verný čitatelia složili 4 zl. 70 kr. — Letánfalu: Ján Sztanko 1 zl., Josef Oravec, Ján Kubalec po 50 kr., menšia sbierka 3 zl. 50 kr. — Nagy-Rudina: Ján Martinec 50 kr. — Lieszkovec: Anna Cservienka Maczúsek 50 kr. — Zámostja: Mária Schnierer 1 zl., Paulina Kubina, Anna Kováčik, Agneš Uhrik, Terézia Kološta, Ondrej Loderer po 50 kr., Anna Sojak 10 kr. — Šalgočka a Nemeš-Kürth: Sv. Ruženský spolek 1 zl. 40 kr. — Ó-Tura: Mária Való 30 kr.

Za poslané milodary, jako tiež za poslané útrpné riadky v mene milého mučedníka našej svätej veci najvrúcnejšie vdaky vzdávame. Požehnaj Bože štedrých darcov s nebeským i zemským požehnaním.

(Pokračovanie nasleduje).

Boj proti viere v Uhorsku.

(Pokračovanie).

Teraz už od dávna pracuje, aby do života uviedol svoje ovocie. Od oktobra notárov posvätil za kňazov, a kvalifikoval za matrikan-

tov. Vie on dobre, že ľud je rozžialený, a nechce ani očuť o tom, aby ho židák notár sobášil. Lenže čo je ho po ľudu. So žandarmi on naučí móres kňazov aj ľud. Veľmi krásno to vypadne. Žandári poženú sobášnikov na mestský dom.

Štátne matriky len preto boly potrebné, aby sa vážnosť kňazov podkopala. Zlé chceli, a zle to previedli. U nás toho nebolo treba, ani to nebude dobre; prv to bolo v spoľahlivých rukách, teraz to na všeliakých sveria. Do včúľku ôsemnásť tisíc kňazských úradov to viedlo zdarma. Od včúľku ani päť tisíc notárov sa nebude s tým zaoberať, aj to len tak pobočne. V sedem tisíc obcách nebude matrikára. V najväčšej nehode, a v najpilnejšej práci kmotor do susednej dediny bude museť strečkovať. A koľkokrát pojdú darmo, lebo nenájdu doma veľkomožného pána notára.

Kto to kedy slýchal, na notára sveríť kňazskú povinnosť.

Notári aj tak ľubia pána hrať, dakedy utláčať; ani peniaze neopovrhnu. Vďačne budú oni matrikantmi, len nech im plat polepšia. Čo sa učenosti, spoľahlivosti a svedomitosti týče, oni sú ďaleko za kňazmi; vláda predsa k nim má väčšiu dôveru. Toľko hlúposti ani o liberáľoch by si človek nebol myslel.

Bude galíb a pohoršení. Čo sa oni o to starajú; ba ešte vrešia, že len takto sa dá u nás pokoj založiť. A keď nebude ticho: trestať budú kňazov, a každého, kto sa neutiahne, jako zajác, keď strelíť očuje. Svedomitý kresťan bude v barve buriča predstavený. A keď ani toto nezotne hlavu cirkvi katolíckej, iné zákony vymyslia.

Ale nech nás Boh tresce; chybili sme; len milosť svoju nech nám neodejme. On neopustí cirkev a verné dietky svoje. Už sme veľmi chladní a ľahostajní boli vo viere; nemravnosť už vysoko držala svoju hlavu; treba bolo duše zatriať, aby sa kresťanstvo prečistilo.

Nezadlho aj páni superintendenti nahliadnu, že tie zákony sú zkárou celého kresťanstva, všetkých oviec. Ešte najmenej sa musí báť katolíctvo, ono zachráni kresťanstvo. Katolíctvo je povolane pestovať mravnosť a vieru, preto sekajú proti nemu najviac zubami tí noví pohani. My ale nedopustíme, aby Uhorsko zle prešlo.

A z tej príčiny sme utvorili ľudovú stranu. Každý veriaci kresťan nech sa k nám pripojí. Táto strana sa narodila 28. januára 1895; ona nemohla byť hneď z počiatku vyviňutá, mocná: tak jako aj novonarodené dieťa je denglavé.

Katolícké shromáždenia darmo prosily, orodovaly: nikto na ne nič nedal. Ešte aj to im za zle mali, že zachovali vernosť ku svojej viere.

Vláda a snem ďalej pospiechaly po svojej ceste. Týchto shromáždení výsledok je ľudová strana. Tie protináboženské zákony sú potvrdené: žiadame premenu, k čomu nedojdeme ináč, ako skrže ľudovú stranu.

Keď už isto sa vedelo, že tie zákony sa potvrdia, Mikuláš M. Eszterházy povedal: Aj my sa musíme usporiadať, proti nepriateľovi nepremožiteľný zástup musíme postaviť. Zichy ale na jednom kat. shromáždení takto bol dokončil poradu: Uzavreli sme, že sa spojime, aby nič nebolo z tohoto cirkevnopolitického programu, a čo bude, aby zkázu vzalo. My chceme, aby milovaná vlasť naša kresťanskou zostala.

Nech nikto nečahá za našim svedomím a presvedčením. Nech sviatosť stavu manželského a naša manželka neporušiteľná. Apoštolskú pomazanú osobu uhorského kráľa nech nikto neuráža. O dva mesiace neskôr už tie zákony potvrdené boly. Bánffy jako predseda umienil si na každý pád do života ich uviesť. Shromáždene 28. a 29. jan. v Budapešti vydalo heslo na budúce ablegátske voľby. Utvorila sa ľudová strana k tomu cieľu, aby liberáli vystali, a statoční katolíci zvolení boli, ktorí by kresťanský ráz našej vlasti navrátili, a rany kresťanstvu vsadené zahojili, o ľud vo všetkom starosť mali.

L'udová strana nenie len pre katolíkov, ba jako sa uzavrelo každého kresťana prijme pod svoju zástavu k spoločnej ochrane Kristových zásad. Prijme r. katolíka, gr. katolíka, luterána a kalvína, je-li ochotný proti liberálcom zbroj do ruky hytiť, a síce takýmto spôsobom:

1. Žiadame premenu civilného manželstva a civilných matrik.

2. Budeme bojovať proti takým návrhom a zákonom, ktoré sa protivia duchu kresťanskému, alebo ktoré do nebezpečenstva uvrhajú pokoj rozličných vierovyznaní. Ano bojovať budeme!

Buďte uspokojení, vy statoční kresťania, nemáte sa čo báť od ľudovej strany. Lebo však ona vyriekla; že práva vierovyznaní v uctivosti bude mať a brániť, lenže aj práva kat. cirkvi prináležiace bude požiadovať. Ano táto sloboda vo viere dvojstranná.

L'udová strana je teda stranou kresťanskej lásky. Strana, ktorá zastáva malých, a obsahuje veľkých. Kresťanstvo, ktoré za večnú korunu všetko pretrpí a vždy bude bojovať, ano bojovať až do vyliatia krve, nepriateľov

nenávidieť ale nenie v stave. Táto strana je oprávnená, proti zákonu pokračovať nikdy nebude. Ona je kráľovská, lebo mu je verná. Ona je silná, lebo dúfa v Kristu, verí v Boha, ktorého nikdy nezapre.

Beda vám zákoníci, lebo s ukrutnými farchami obťažujete ľudí, vy ale ani s maličkom sa nechcete tých farchí dotknúť!! L'ud to už zunoval, že ablegáti mu len veľké dane na krk váľajú a všetko ovocie krvopotnej práce shabú. Len zákony kujú a všetko pokutujú, tak že ľud už ani nevie, čo má robiť, aby nehabol do žalára, jako vták do sidla. Musí si vojančinu odbaviť, v politickom ohľade je len otrok. Pravdu darmo hľadá, nikto nemá oň starosť, aby si role zadržal, chlebičok krvopotne zaslúžený doma v pokoji stráviť mol. A ktorí mu odňali zemskú blaženosť, i na dušné spasenie mu číhajú. Ľud sa teda potešil, keď slyšal, že aj on bude zastúpený na sneme. Ktorí boli povzbavení svojích práv a slobody, ti radostne pozdravili narodenie ľudovej strany. Ako sa len nalakali liberálci, keď skúsili, že v Levoči sám ľud si vyvolil prvého ľudového ablegáta dra Jána Zaleňáka.

A proti novým pánom ministrom pri voľbe jedine ľudová strana mala tú smelosť postaviť sa. A len ťažko sa mohli prehrabať; aj to navzdor žandárom, násilnosť len s malou väčšinou sa mohli vyšvihnúť na stolec ablegátsky. Predsa najhroznejšie veci sa dialy v Nitre proti gr. Jánovi Zichymu. Náramnú väčšinu mal tento. Tyransko zachádzali s voličmi ľudovej strany. V chladnom daždi pod holým nebom ich nechali hladovať, aj chlieb im shabali. Cez deň ich nenechali hlasovať; a v noci ich zas odmršťali. Sila vojska a žandárov zastala ulice. Tarnóczy tam hrozné ukrutnosti stváral. Ľud podivenia hodnou trpezlivosťou čakal až do rána; žiadného výstupku sa nedopustil. Tak ošklivá bola tá voľba, že Latkóczy neprijal mandát. A znovu to opätovali. Nie tak grobiansky, ale s väčšími figlami. Cez celé týždne sa usilovali voličov odpúdiť, a podplácaním presvedčenia pozbaviť; ale márne. Teda zas len na voľbu odložili svoje kúsiky. Na liberálca Janitsa hlasovali mrtví, neprítomní; kdežto Zichyho voličov po desiatich a dvadsiatich odmršťovali. Tak sa dostal Janits za ablegáta. Lenže ľudová strana voľbu napadla. Tieto nadužívania vie celá krajina i sám kráľ.

Toto násilné a nechutné víťazstvo sronilo i samú liberálnu stranu. Až teraz sa zbadali, že ich ľud v nenávisti má. L'udová strana ale skusila svoju silu a nedala sa ducha pozbaviť. Medzi takým zachádzaním všetka svoboda je na klinec zavesená, preto sa ona ďalej uspo-

raduje. Všade postaví kandidáta, či je úfnosť na výhru, alebo nie. Chce poznať svojich privržencov a ukázať svoju odhodlanosť. Iní z časného chosňa vystúpia za ablegátov; ľudová strana jedine za svoju vieru a vlasť bojuje, nehľadiac na výsledok. Jej kandidati sú neni švindleri a či šalbiari, lež nasledovatelia apoštolov, nehanbia sa buchnúť, trpeť ale si za česť považujú. Bojujú s ľudom a za ľud, aby sme sa sprostili zlostných ľudí: lebo viera nenie každého. Ejhľa ľudu, nasleduj ich; oni sú neohrození.

(Dokončenie nasleduje.)

K výročitej slávnosti všetkých svätých.

Nie bez hlbokého smyslu svätí Cirkev katolícka práve na podzim jeden svojich najväčších sviatkov, sviatok Všetech Svätých.

V tejto čiasťke roku predstavuje nám sama príroda netrvaťnosť všetkého zemskeho; kratšie sa už dni, a slnko len za nektoré hodiny preráža mhlivý obzor, a zase zajde, aby čím skorej nočná tma nastala. A človek, ktorý je tiež údom v reťazi zemskej prírody, kráča smutno a zadumčivo po zemi. Tam, kde bujné siatiny rástly a dozieraly, nachodia sa teraz len pusté role. Listie, ktoré zo stromov padá a pod nohami ľuďom sa motá, upamätáva nás, že aj nám tiež nastane taký koniec.

Mnohí padli, a ležia už v zemi, tak jako to listie padlo zo stromov. Aj nám všetkým nastane raz podzim, a potom načím len stúpať do hrobu porušenosti.

A hľa, práve vtedy, keď nás príroda na nestálosť našu upamätáva, otvára nám Cirkev svätá nebesá, a ukazuje nám veľký zástup ktorý žiaden prečítať nemôže, zo všetkých národov a pokolení, ľudí a jazykov pred trônom Božím, zástup oblečený v rúchu bielom a palmy v rukách. A v tomto zástupe sú tí, ktorí tu už dobojovali, to sú naši bratia a sestry, ktorí tak jako my v tele chodili, smrť a porušenie okúsili, to sú svätí Boží. Aby sme teda svoje zraky od pominujúceho sveta odvrátili a k nebu, jakžto k nášmu zvláštnemu cieľu obrátili: svätí Cirkev sv. sviatok všetkých svätých, práve v takej dobe roku, keď nás sama príroda na nestálosť zemskej vecí upomína. Opravdu človek dľa tela prináleží pominujúcej prírode zemskej, ale prináleží aj vyššiemu poriadku, ktorý prežije smrť a hrob, on je údom toho tela, ktorého hlavou je Ježiš Kristus. Jako semiačko v zemi oddať sa musí porušeniu, aby z neho vyriastol úrodný klások, tak musí ísť do zeme aj naše telo, aby tým

slavnejšie vstalo jednúc k večnému životu a spojilo sa s dušou, a účastným sa stalo tej odmeny, ktorú Boh prisľúbil všetkým svojim verným služobníkom. A túto slávu našej budúcej odmeny vidíme na výročitú slávnosť všetkých svätých v blahoslavenstve tých blahoslavených, ktorý stoja pred trônom Božím ozdobení súc korunou života večného.

Cirkev kat. svätí každý deň cez rok pamiatku dajakého svätého, z toho úmyslu, aby sme jich ctili, nasledovať sa vynasnažovali a Boha chválil. Ale abysme každému svätému osobitný deň zasvätili, nepostačuje jeden rok, ponevác je ten zástup tých svätých tak veľký, že ho — dľa sv. Jána ani spočítať nemôžeme. Preto ukazuje nám Cirkev kat. v istom dni jakžto vo venci všetkých tých, ktorý tu dobojovali, zväzili a odmenu obdržali, predstavuje nám pred oči všetkých svätých dohromady v istý deň, aby sme jich nasledovali, a tento deň je 1-ho novembra deň Všetech svätých.

Výročitý sviatok všetkých svätých má svojich protivníkov u všetkých nekatolíkov, a je jím tíňom v očiach. Príčina tejto nenávisti je tá, že už od detinstva zle poučovaní bývajú o ctení svätých. Na oči nám vyhadzujú, že zbožňujeme svätých, že sa jim klaňame a Božskú úctu preukazujeme, a takto zanechajúc samého Boha k svätým sa modlíme. Ale nech presvedčí sa každý nekatolík, že takéto obviňovanie je púha lož. My nezbožňujeme svätých, ani jím nepreukazujeme Božskú česť. My verejne hlásame, že medzi Bohom a jeho svätými je taký rozdiel, jako medzi dňom a nocou; že je Boh všemohúci Stvoriteľ a Pán všetkého až na veky, a svätí len z ničoho stvorené bytnosti, Jemu podriadení sluhovia, ktorí všetko čím vládnu, len Jemu čo ďakovať majú. My svätých nezbožňujeme, lež len ctíme; a ctíme v nich kresťanskú čnosť, v ktorej sa oni vyznačili, ctíme v nich poniženosť, pokoru, trpezlivosť, čistotu, kresťanskú lásku k bližnému atď. A či je na tomto svete dačo ctihodnejšieho, dačo velebnejšieho, jako kresťanská čnosť? Či práve kresťanská čnosť neni tá, ktorá drží celý svet pohromade? Či nerozširuje svoje požehnanie ešte aj na tých, ktorí ju nohama šliapu? Keď je teda kresťanská čnosť ctihodná, musia byť ctihodné aj tie osoby, ktoré v kresťanských čnosťach žily a zomrely, a takí boli naši svätí. Taká Cirkev, ktorá nectí si tých, ktorí sa tu v čnosťach vyznačili, ide k svojmu úpadku, a nezaslúži aby jestvovala, ponevác víťazom v kresťanských čnosťach podlžnú úctu nepreukazuje.

Emanuel Filkorn.

Slobodienka milá...

Nápev: Anička, dušička zubky sa ti režu.

Slobodienka milá, slobodienka drahá
Nesmieš ty krvácať pod obuchmi vraha.

Musíme ta vymôcť, poklad drahocenný,
Od bezcitných bašov špatne zhanobený.

Hej musia ta vymôcť ľudové zástavy,
Co sa liberáľstvo na hlavu postaví.

Prosili sme pánov o ľudskosť, no darmo...
Nebudeme vláčiť liberálne jarmo!

Prosili sme pánov, by netkli ľudu...
Utlačené vrstvy trpeť viac nebudú!

Odrali nás lotri o volebné práva,
Musí nám ich vrátiť nesvedomcov správa.

Vtisli štátny sobáš, civilnych fajákov,
Boh a ľudu stránka vytisne čudákov.

Uviedli matriky, čerta, diabla trýzne,
Dá Otec nebeský, že ten humbúg zmizne.

Z nás zrobili žobrač, z handrárov boháčov,
Ľudu korbáč šibne kmínov, zbojov, dráčov.

Nám schystali peklo, židom raja slávu,
Ľudu sila zmláti bandu ľudožravú.

Boli sme otroci bití, plúť všade,
Vykrútime krky bohaprázdnej vláde.

Neukrotí hnev náš ni prosba, ni hrozba,
Príde pomsty výrok, na zločincov kosba.

Nevykvitnú z nás viac judášovia podli,
Čoby ľudu stránku za groš v srdce bodli.

Nebudeme viacej mlčjanovia hlúpi,
K liberálnym turkom nikto nepristúpi.

Liberálnych turkov čestný opourhne,
Od ľudovej stránky len Boh nás odtrhne.

Verná ľudu stránka nech slávnostne žije!
Boh zkantri podliaka, čo proti nej bije!

Dlhomír Polský.

Sadla muška...

Nápev: Prvé dva riadky piesne.

Sadla muška na konárik,

Otriasala kvet;

Sebevoľní liberáľci

Čo hryzete svet?

Všetko ste nám pokazili,

Život, pokoj, chlieb.

No zbiednený ľud nesadne

Viac na lotrov lep.

Verná stránka, ľudu stránka

Pomoc skytá nám;

Čert uchyti liberáľcov

Jarmo, klam a mám.

Bože Otče milosrdný

Vyslyš ľudu hlas!

Daj skvelého nám víťazstva,

Povýš, poteš nás.

Dlhomír Polský.

Upozornenie!

Už aj v predešlom čísle nášeho „Krešťana“ sme zmienku urobili, že výtisky o ľudovej strane poučujúce v krajinskej pisiarni ľudovej strany sú k dostaniu. To i teraz opakujeme s tým pomerkovaním, že kto sa o tieto výtisky hlási, nech svoj list pod týmto nápisom pošle:

Veľkomožný pán Ján Molnár

v BUDAPEŠTI

VI. Podmanická ulica 8.

Preto žiadame pod menom pána Molnára listy dosielat do kancelárie, pretože tie listy, ktoré sú na pisiareň poslané mnohorož medzi rukami pánov poštarov zmiznú. Listy do kancelárie zaslané nech sú zretedelne písané, a vždy nech je vyložená obec, v ktorej patričný býva, ostatná pošta a stolica, do ktorej obce patrí. Knižičky o ľudovej strane poučujúce kancelária zdarma pošle komukoľvek.

CHÝRNÍK

— **Kráľ** 27-ho októbra ráno o šiestej hodine 13 minútach z Gödöllöva prišiel do Budapešte a v budínskom zámku predpoludním všeobecné výsluchy dával. Večer o 9 hodine na osobitnom dvornom vlaku odcestoval do Viedne.

— **Stav grófa Taaffeho.** Z Eilišova sa telegrafuje: gróf Eduard Taaffe porád slábne. Na pravej nohe dostal ľahkú opuchlinu, ktorá sa na stehno rozprestiera. Nemocný nemá žiadnej chuti na jedlo.

— **Kráľovná Lilinokoláni.** Z Viedne sa píše, že bývala kraľovná na ostrove Havaii Lilinokoláni, ktorú ľud zbavil trónu, najbližšie opustí Honolulu svoju to rezidenciu a stále bude v Rakúsku bývať. Kráľovná na budúcu jar príde do Londýnu. Jej vnuk knieža Kalani na brehu jazera Garda kúpil pre ňu pozemok, kde pre ňu vystavia bydlu na zimu. Lilinokoláni je sestra kráľa Kalakavi, teraz má 57 rokov. Zvonku sa rovná polinesčanom, ale je celkom terajšej vzdelanosti, rada sa s hudbou zaoberá. Tú kráľovnú na počiatku tohoto roku zatkli boli do žalára a za dva mesiace ju tam držali; keď ale vyšlo na vrch, že na havajskom povstáaní nemala žiadnej účasti, 8-ho septembra ju na slobodu prepustili.

— **Biskup v Päti-Kostoloch je nemocný.** Ferdinand Dulánsky päti-kostolský biskup od dávna je už nemocný — jako sa odtiaľ píše — na toľko je zle, že už ho aj poslednými sviatosťami zaopatřili, okružie jeho je na všetko pripravené.

— **Zbojníci na fare.** Zo Štájerlaku (Kraššose-rénskastol.) sa píše, že na tamejšej fare stalo sa zbojstvo; zakuklení zbojníci vrátili sa do fary, starého osemdesiatročného farára poviazali, jako i jeho hospodinu, potom faru vyrabovali, vzali asi na 26 tisíc, z čiastky hotových peňazí, z čiastky knižku zo sporitelne a iné drahocenné veci. Jedna služka vo fare je v podozrení, že bola usrozumená so zbojníkmi, lebo jaknáhle zbojníci sa vlomili do fary, utekla a utiahla sa do jedného kútu, ačkoľvek ju ani neprenasledovali, nedala ani znaku o sebe, ani kriek neurobila, aby súdstvo pobúrila, len keď gazdina sa zo sväzkov vyslobodila, potom už i tá služka sa ohlásila. Staručkého farára zbojníci najprv rozličným spôsobom trápili; zvláštne pášťami do očí ho bili, aby ich poznať nemôhol. Farár teraz nemocný leží.

— **Zavraždený správca fabriky.** V Lipsku, kde po tieto dni policijského kapitána chcel zavraždiť jedon prepustený policista, zas sa stál senzacionálny zločin. Pegera správca to jednej tkácej fabriky účtovník menom Miesel zavraždil. Príčinou tejto vraždy bolo to, že správca účtovníkovi vypovedal. V predsieni vrah na seba obrátil zbroj a o niekoľko hodín zomrel. Ťažko poranený správca tiež umrel na rany.

— **V Budapešti zaľakoval matrikár.** Josef Mátray, matrikár to druhého matrikárskeho okresu v Budapešti zaľakoval z úradu, vysloviac sa, že on tolkej práce neodolie. Ale jako sa hovorí na prosbu ministra, našťák vzal svoje zaľakovanie.

— **Zbojstvo.** Anton Finghling gazda zo Somajoma onehdy išiel do Veľkej-Kaniže, aby si na jarmoku voly kúpil. K tomu cieľu vzal so sebou 160 zlatých. Jedon mladík zbadal u Finghlinga peniaze, pripojil sa k nemu. Na ceste potom čakal len na príhodné okamženie a

toho gazdu zpoza chrb'a zaštelil do hlavy. Finghling na skutku zomrel, vraždenník potom ho olúpil a utiekol. Vyšetřovanie posavaď nemalo žiadneho výsledku.

— **Millionár nešťastlivo pochodil.** Ten najšťastlivejší človek na svete nešťastlivo pochodil: Vilem Makkay 21-ročný syn to chýrneho amerického železničného kráľa spadol s koňa a hlavou do jedneho stromu tak sa uderil, že na skutku vypustil dušu.

— **Politizujúci žandár.** Na ľudovom stromaždení v Šaštíne bol vzorný poriadok, len jedon žandár, jako sa dá z jeho vonkajška súdiť, židisko, robil neporiadok tým, že reči jednotlivých rečníkov na hlas s posmešnými poznámkami sprovádzal. Pýtame sa, prečože ho odtiaľ neodohnali? Veď žandári sa preto neposilajú na shromaždenia, aby reči jednotlivých rečníkov posudzovali, lež aby na poriadok dávali pozor; ináč do obsahu reči nemajú nič, len toľko hubu zavretú držať.

— **Blíží sa cholera.** V Halíči, kde cholera cez celý rok tu a tam sa ukazovala, zas vo väčšej miere počína vystupovať. Jako z Lvova telegrafujú v osmých východných okresoch 26-ho októbra 11 ľudí na cholere onemocnelo, štyria vyzdraveli, šiesti zomreli. Šestnásť nemocných ešte sa hojí. Rakúska vláda k vrchnostam súsedných krajov nariadenie poslala, aby sa čo najprísnejšie poriadky porobily proti šíreniu sa cholery.

— **Odpravení noví tureci.** Z Carihradu sa píše novinám „Štandardu“, že novomôdných turkov, ktorí sa boli vzbúrili, v noci na jednej lodi vezli na prúd Bospora a pohádzali ich do mora. Toto odpravenie zodpovedá duchu tureckých zákonov. I ministra námorníctva zatkli spolu s mladším bratom sultanovým.

— **Stav manželský na tri roky.** Liberálne noviny „Pécsi Napló“ píšu o následovnom príbehu: v Segzárdě ku tamejšiemu matrikárovi po tieto dni prišiel jedon šuster, aby uzavrel manželstvo s jednou ctihodnou (tak sa vyslovil) paňou, ktorá má niekoľko zlatých. Predbežne, že chce len na tri roky sa oženit, a keď to za dobré uzná, že potom predľží, ináč ale že sa po troch rokoch rozídu. Na otázky matrikárové porozprával, že on vlastne má ženu v Kaloči, ale už viacej rokov že není sú spolu. Matrikár ho potom odpravil a vinšoval mu lepšie mravy.

— **Otráviteli.** V Hódmezővársarheli hrozný zločin odkryla polícia. Jedon krajčír menom Samo Gulyáš Kiš privábil do svojho domu jednu chudobnú opustenú starú ženu menom Juliannu Kóti pod tou podmienkou, že ju až do smrti bude vydržiať, jestli privolí, aby ju dali zapísať do niekoľko pohravných spolkov. Julianna Kóti prijala tento návrh, a prestehovala sa ku Gulyášovcom, ktorí ju hneď dali zapísať do 13 pohravných spolkov, spolu do hromady do 1250 zlatých. Tá ubohá žena teraz 6-ho októbra zrazu onemocnela. Zavolali lekára, ktorý jej čosi predpísal, lenže Gulyášová jej to nedala, lež 10-ho októbra dala jej vypíť jedon jed, čo Mária Szalai Jáger jedna stará žena pripravila, na čo druhý deň tá ubohá Julianna Kóti vo veľkých mukách zomrela. Gulyášovci vyzdvihli od pohrebných spolkov 1250 zlatých a mrtvú dali pochovať. Polícia však prišla tomu na stopu, Gulyášovcov chytila i otraviteľkyňu Máriu Szalai Jáger, ktorá posavaď už vyzna'a šesť otravení.

— **Do nohavie zašiel štvrt milliona.** Jako sa z L'uptovského Sv. Mikuláša píše, 15-ho októbra Filip Herz žid v noci náhle umrel, preto vrchnosť nariadila, aby ho otvárali. Lekári našli, že zomrel na mrtvicu. Vedelo sa o ňom, že má hodný majatok, ale nikto nevedel povedať kde, lebo ten nebohý rozsobašil sa zo

ženou a samotný býval. Až Vilem Štein, starodávny to jeho verný sluha preberal jeho šaty, zbadal v jedných nohaviciach čosi tvrdého, keď ich vypáral, našiel sporiteľné knižočky a smenký, ktorých cena je 250,000 zlatých. — Herz ani žene, ani svojej rodine neporučil, ale všetok majatok zanechal židovskej obci v L'uptovskom Sv. Mikulaši.

— **Nehoda na železnici.** 27-ho októbra ráno po šiestej hodine z Rákošpaloty do Budapešte pohol sa jeden vlak s robotníkmi. Na vlaku okrem asi 200 robotníkov, bolo ešte skoro sto iných ľudí, ktorí z jednej zábavy v Rákošpalote usilovali sa do Budapešte. Na Rakoši ten vlak išiel proti jednému nákladnému vlaku. Mašinista zbadal to nebezpečenstvo a dal oprotivnú paru. Tým odstránil väčšie nebezpečenstvo, ačkoľvek srazenie sa nemôhol prekaziť, na osobnom vlaku len rušen bol porúchaný a dva vozy nákladného vlaku sa dolámaly. Život ľudský nepadol za obeť: cestovatelia ale museli všetci peškom prísť do hlavného mesta.

Upovedomenie. *L'udová strana* v Budapešti (VI. Podmanická ulica číslo 8, I. poschodie) *krajinskú sústrednú pisareň* otvorila, a táto účinkovať už aj počala. Aby však účinkovanie tejto kancelárie bolo zdarné, obecnstvo sa vyzýva, aby túto *pisareň* hneď upovedomilo o každom pohybe či politickom, či spoločenskom *ľudovej strany* sa týkajúcom. Redaktori ale dňových a týždňových novín, ktorí držia s ľudovou stranou na to sa prosia, aby svoje noviny pod nápisom kancelárie posílali, za čo jakožto za vzájomnú službu z času na čas zpravy im bude posílať. Konečne *predsedov všetkých katolíckych kruhov, čitateľných spolkov alebo katolíckej spoločnosti* jakéhokoľvek mena na to prosí tá kancelária, aby jej sdělili meno a bydlisko toho patričného telesa, i vlastnej ich ctenej osoby. Odkiaľkoľvek a čokoľvek by niekto písal, *nikdy* nech nezabudne na čele svojho listu *meno volebného okresu a stolicu* pomenovať.

DOPISY.

Z Trenčianska 19. okt.

Vysokoctený pán redaktor!

Zima je tu u nás na Pováží. Vrchy prikruté sú už sňahom. Koban'ca, haleny, papuče prídu do slávy. V Zubáku, v papučovej fabrike usilovno pracujú. Jurko ablegát teší sa, že zubácke papuče budú mať veľký odbyť. Tešili sme sa nádejou, že Jurko náš aspoň jedno múdre slovo povie k púchovským voličom svojim. No sklarali sme sa. Jurko mlčí i na sneme i doma. Bojí sa ústa otvoríť v Peštbudíne, bárs veľmi pekne vypráva po maďarsky. Hovorí sa, že všetkých trenčianskych ablegátov na tisícročnej výstave ako naj-múdrejších ukazovať budú. Len o tom je hádka, kto bude prvý eminens. Pán Urbanovský bude zaiste prvý vífáz. Medzi Šandorom Špekým a Jurkom Kubínyim ťažko bude voliť, kto je múdrejší. Musia ísť zo zeme-pisu na ekzámen k pánu Bánffymu, ten sa ich opýta, kde leží Kopenhága alebo Stokholm. Ktorý bude chcel eminenciu, musí povedať, že to všetko leží v Rakúsku neďaleko Viedne. — Na Kysucách stavať sa má železný most, aby korteši s pálenými sudmi skôr mohli pre-

chodiť do dedín sedliakov nahovárať. Zemiakov mávame po inšie roky viac ako toho roku. Pálené bude teda vzáčne. K novým voľbám chystajú novú fabriku na sudy. Každé suché hrdlo trencianske teší sa tomu. V Rajci stavať budú fabriku na zápalky (sirky). Valerko Šmialovský usmieva sa tomu; úfa, že rajeckými zápalkami zapália sa ochladnuté srdcia všetkých voličov jeho. Snáď od tých zápaliek teplejšia bude i voda v Rajeckých-Teplicách. V Trenčíne vyprávajú, že dostaneme nového fšišpána. Že má prísť p. Szúlyovszky, ktorý nitriansku voľbu ablegátsku tak znamenito previedol. Jestli by nás pán Szalavszky v skutku opustil, to by nás veľmi bolelo. Už sme naňho navykli a povďační mu budeme na veky, že popisy voličov veľmi spravdливо dal previesť. On veľmi ľutuje ľud chudobný, a preto vraj hotový bude nových matrikárov a pomocných notárov zo svojho fšišpánskeho vačku platiť, Páni slúžnovci a páni notári tiež veľmi šanujú a ľutujú trencianskych chudobných voličov. Pri popisoch preto sa vraj vynechalo moc chudobných voličov, aby si voličia chudobní pri voľbách nepodrali krpce. Voličia sa tomu veľmi tešia, práve tak ako tým odrotovaným tabulám. V Povážskej-Bystrici potvrdený je nový katolícky kruh. Pán Zsámbockréthy ablegát a p. slúžny Baroš od radosti nad tým, skoro z kože vyskočili. Nové štátne školy dostaneme do dedín, ale len tam, kde nemá kto matriky štátne písať. Pán Láncki ablegát má sa učiť slovensky, aby na Čači vychvalovať môhol lúbežnosť civilneho šobášu, a aby vysvetliť môhol na Kysucách, že ako je to zdravo, keď voličia kysuckí chodiť musia bosí v blate a v dažde ďaleko k pánom matrikárom. — Zemiaky, burgyňu už sme vybrali. Kapustné hlavy tiež zmizly z poľa. Miesto kapustných hláv tešíme sa teraz s hlavami našich múdrych ablegátov.

Kapustník.

Alšó-Šáp (nógradská st.) 1895.

Prevelebný pán redaktor!

Výbor obce Alšó-Šáp (stolica nohrad) dňa 15-ho októbra zasadnutie chladom obecných útrat na rok 1896 vydržieval. Medzi tymit. útratami nachádzala sa v prel'minari i posicia o útratách na cirkevno politické zákony. Predstavenstvo obce na útraty tieto 20 zl. pýtalo. Keď farár, ktorý do výboru obecného tiež patrí, vypočúval žiadosť výborníkov, ktorí 100 zl. žiadali zaviesť do prel'minára na pozdvihnutie platu druhého učiteľa, ktorého plat pozostával dosávať len z 300 zlatých, ktoré krajina jakožto „krajinskú pomoc“ obci bola ujistila, a za ktorý plat učiteľa posavať dostať sme nemohli, tento chvalitebný úmysel výboru odobroval a ho svojim hlasom i podporoval, potom stranivá útrat cirkevno politických zákonov na kratko takto prehovoril: ponevác zákony tieto sv. viere našej sa protivia; ponevác oni nás katolíkov 900 ročitého práva pozbavujú, ponevác oni nábožnosť a mravnosť ľudu poka-ziť sa usilujú a ponevác vysoká vláda krajinská zákony tieto bez novej farchy ľudu do života uviesť slúbila, farár útraty tieto neprihlási, ale ctený Výbor dôrazne prosí, by útraty tieto z prel'minára vytrel a spolu protestoval proti tomu, by notár, ktorého jedine obec platiť, krajinským úradníkom t. j. matrikárom bol. Celý výbor, i takí ktorí sú neni katolíci, okrem kat. rychtára a notára, te to návrh farára prijal a ho i do zápisnice zaviesť a predstavenstvu stoličnému predložil nariadil.

Že rychtár obce proti výboru hlasoval a tabulku pre chlasovanie civilného manželstva na svoj dom zavesiť nechal, bude mať následok ten, že občania z ktorých tieto nové zákony ani jeden si nežiadal, s rychtárstvom budúce iného uctia. S Bohom!

Jozef Krier, farár.

Prievidza, 16. októbra.

Prevelebný pán redaktor!

Ačkoľvek jedno príslovie hovorí: „kto mlčí, ten svedčí“, — márne by sa predsa kto nazdával, že my tu i s okolitým ľudom Boh vie jako do radosti výskame a prisvedčíame tej „sladkej добрote“, ktorú zo samej lásky starostlivých p. ablegátov našich požívame od 1-ho októbra, — keď po príklade z iných strán nič o nás chýrovať není v obľúbenom „Kresťane“. Ach, horkáže jich dobrota! Našej mlčanlivosti príčina je iná. Najprv hriešné hľivenie povolanejšieho pera, a po druhé — ale o tom predbežne pár slov.

Kto z opravdivých katolíkov v posledniu nedelu septembrovú pozorne načúval v kostole spoločnému listu arcipastierov našich, není možno, žeby nebol pocítil hanbu a sv. rozhorčenosť nad pohanením, ktoré utrpela Cirkev katolícka následkom toho nového zákona. Po zakončení toho listu iste najprihodnejšia bola by bývala pieseň: „Kresťania nariekajte“ . . . No, viem, i bez nej nejedna slza sperlila sa dolu tvárou pravému katolíkovi. A tie slzy ač nemé, zdaly sa tenkrát mluviť; búrlivou odvetou boly ľudu, ktorý pres storočia verne pridržavajúc sa viery otcov svojich kedykoľvek hotový bol za ňu i krev vylievať, že ani včul nepreneverí sa jej, že pred hanobiacim ju nepriateľom jakéhokoľvek mena chuťostivo nepadne na kolená a neodvrhne od seba, čo mu dosiaľ svaté a nedotknuté bolo. V tých slzách, všimnú-li si ich zavčasu tí, ktorí ich oceniť majú, — ja nachádzam záruku, že ten ľud až príde doba volieb, nezľakne sa ani bodákov, aby za vieru použil i právo svoje. Len nezaháľať, lebo žiaľbohu, v Uhorsku, v Marianskej krajine našej s katolíctvom nikdy tak ďaleko nepríde, jestliže kňazstvo na prechmaty nepriateľov nedáva sa so založenými rukama. Keby títo vodcovia naši neboli dotýčne povinnej bedlivosti natoľko lahostajní bývali, zaiste ani vojsko netečným, nedbalým sa nestane, nasledovne ani nepriateľ nad hlavu nám nevyrástne. A kam by to viedlo, jestliže kňazstvo ešte ani včul, v čase už svrchovanom, neprecítne k úplnému povedomiu svojej činnosti? Veď, čože je príčinou toho, že my tu v prievidskom okrese ešte vždy driememe? Katolícke shromáždenia, ktorých blahodarné pôsobenie na rozvoj ducha náboženského odtajil nikto nemôže, vydržiavaly sa dosavád už na viacerých stranách. Slyšaj, ako tam a tam po okresoch i jednotlivých dedinách, utvoruje sa ľudová strana, jako ľud sa poučuje, oduševňuje, pripravuje ku voľbám krajinským i stoličným, ktoré v najbližšom čase nám navstávajú. Len u nás ticho, ani najmenšieho pohybu. Ja aspoň neviem, kde v ktorej deľine v okolí utvorila sa ľudová strana; z ktorej farnosti obdržala dosiaľ ústrednia kancelária ten do 15. okt. žiadaný podpisný hárok, ba prichodí mi pochybovať ešte i tom, či v každej farnosti ľud vôbec vie o knižočkách: „Čo chce ľudová strana“? A ja, páni moji, na tento spôsob veru nikdy neprídeme k vavrínom. Kým sa vy ustavične len chystáte, zatiaľ nepriateľ poodoráva nám brázdou po brázde, až jednúc najdeme sa tam, kde už nič brániť nebude. Tu nesloboda odkladáť, lebo „dlhá choroba, hotová smrť“, —

lež treba smelo a rozhodne jednať. Podľa môjho zdania cieľu primerané by bolo svoláť jedno ľudové shromáždenie, na ktorom by účasť vzal celý volebný okres. Tu nech by sa ustalilo jednomyseľné pokračovanie na celej čiare. Myslím, že s týmto návrhom súhlasí každý dobrý katolík, preto odporúčam ho do láskavej pozornosti našich cirkevných hodnostárov. Ľud nad pohaniským a nové farchy uvalujúcim poriadkom znevoľnený zaiste zdráhať sa nebude, ba s ochotou veľkou zastane si pod zástavu ľudovej strany, v nejž jedine úfa odpomoc, — len vodcov nech má, ktorí tu zástavu rozvinú. . .

Dosiaľ ticho u nás; nič zvláštneho o čom písať, a to je tá mlčanlivosti našej — druhá príčina. Snáď len na veky tak nedude?

Nuž, počkám teda.

Bedlivý.

Z Pudmerie 20-ho októbra.

Prevelebný pán Redaktor!

Naozaj to len židovsko-liberálna bezočivosť môže urobiť, čo sa stalo v našej obci. Nedarmo hovoria povereční ľudia, že číslo 13 je nešťastlivý počet a keďby sme mali tu krivonosú vieru asnať by sme tomu aj uverili. Nešťastlivý bol pre nás ale len zdánlive 13. október; lebo na ten deň nám prišla odpoveď na naše reklamácie z Prešporoku. Z desiatych reklamacii prijali nám len dve a síce; reklamáciu dôst. nášho pána farára horlivého to kňaza a vodcu nášho a nábožného stolárskeho majstra p. Fritzmána. Už v 30 čísle nášho milého „Kresťana“ bolo uverejnené, jak prekračovala hranice práva a spravodlivosti krivonosou-liberalnosťou napáchnutá vzteklosť; keď vynechali zpomiedzi voličov nášho okresu aj jedného p. farára; ktorý nebol nikto iný než dôst. náš p. farár pudmericky Jozef Jankovič, stoličný virilista, horlivého ducha a veľkých zásluh muž okolo ľudovej strany na našom vidieku. Pri popise vynechal teda najsampiv náš notáriuš plnokrvný liberál a neznaboh Imro Nagy dôst. nášho p. farára, ktorý hneď v januári už svoju daň vyplatí a s ním viacerých. Ale toho nemal dosť ešte tento nenásitelný . . . — lebo nadarmo nemá to veľké brušisko — on aj iné obety požadoval do svojho bezodného liberalného pažeráka. Mlí rodáci pravda musel by to byť za mastný hrniec, aby ho môhol nasýtiť! Čo chcel to sa mu k nemalému pohoršeniu nášmu aj podarilo. Že kde čert sám nemôže, tam pošle starú babu alebo notáriuša. Tak sa aj u nás stalo. U nás čert nič nemôhol teda nám poslať notáriuša, ktorý sa od neho veľmi málo líši. Zase len na ten nešťastlivý deň 13-ho októbra sme sa dozvedeli, že náš p. veľkomožný matrikár bol ešte v patriacom čase zadal rekurs naproť našim príkladným a váženým kostolníkom Štefanovi Rašlik a Jozefovi Matula jakožto kostolným sluhom, aby boli z menoslova voličov vytrení na základe 10 ho §. XXX. čl. 7. z roku 1874. Hlas doišol vyslyšania u stolici a naši milí p. kostolníci len na to sa zobudili, že není súviacej voličmi. Lebo jako im p. matrikár bol hovoril — stojá pod gazdovskou mocou. — Naozaj to len taký zbesnený nedouk a nezbehlý hlúpak môže urobiť, jako je on. Keďby si lepšie bol prečítal ten 10. §. na ktorý sa odvolával, tak by tam inšie bol vyčítal. Ale nečudujme sa tomu veď to dobre vieme, že na besnotu trpiací sú slepi, dobre nevidia. Alebo duch Bánffyho ich natoľko osvietil — ktorého im bol na 1-ho októbra poslal — že sa im nie len jazyky pomäily ale i oči zakalily?

Ale vraťme sa k našej veci. Naozaj tak len jeden môže jeanať, ako náš notáriuš Imro Nagy v tejto veci jednal. Lebo musím poznamenať, že aj on bol jeden úd tej trojčlenovej komissie, ktorá bola vyslaná menoslov voličov spísať. Teda není to bláznovstvo a hľúpe jednanie od neho, keď on ich nechal vtedy zapísať medzi voličov v júni a v júli už rekuruje proti nim? Pri popise nevedel že sú oni kostolníci? Veď s jedným je prez jedno súsed a druhý nebýva ďaleko od neho, teda sa nemôže vymlúvať; keď ich aj v kostole nevidel, kam nechodí. Naozaj k tomu je potrebná len hľúpa a slepá blbosť, ktorú naši páni liberáli onedlho na litre budú merať, aby bolo viacej dôchodkov z regálov. Ale nech sa len oni s nimi podelia, nezavídime im; nech nám len v inšom dajú pokoj. On si azda myslel, že sme asnaď mechom uderení, alebo na sprostú horúčku trpíme, jako on — od ktorej mu už vlasy pozliezaly s hlavy; že nebudeme vedieť čo včuleky si počať, čo včuleky robiť. Uhadneme mi to aj bez tvojej hľúpej múdrosti milý vtáčku! Môžme ho uistiť, že náš rekurs je už udaný ku osv. Kurii a spolu aj to pripomínáme, že sme podotknuli, aby aj druhýráz takých b v vymenovaní do popisujúcej komissie, jako je on. Veľmi vrelo sme ho odporúčali do pozornosti osvietených pánov sudcov, ktorí majú rozhodovať nad naším právom.

Naozaj človeka srdco bolí, keď vidí, jak nemilosrdne zachádzajú kadejakí povrchní lachtikári s naším ubohým ľudom; ktorý ich živí, a im každodenný krajíc chleba do ruky dáva. Nevďačnosť liberálna cnosť! Není dosť na tom? Ale neuvěřujem já tento kúštek liberálnej mravopočestnosti len preto, aby sa svet dozvedel o našich súženiach a nerestiach, ktoré nás stihajú, ale já mám s tým aj iný cieľ pred očima. Koncom tohto mesiaca — jako sa dozvieme — majú byť voľby na poslancov do stoličného výboru, jakým by sa chcel aj náš Imruško stať. Teda s týmto ho odporúčame naším spolucitiacim privržencom ľudovej strany do ich veľkodušnej priazne, najviac ale šarfianom, ktorých i povčúl veľmi zastával na stoličnom dome tak, že už mu smrdí tam sa zase vrátiť. V Častej že je lepšie povetrie, no však už máme prichystaný pre neho studený tuš, aby sme ho z tejto manie zobudili. Není pravda, že taký človek, ktorý svojho dôst. p. farára a nábožných kostolníkov z menoslova vynechá, aby svoje útle svedomie uspokojil, im nadáva a ich haní, je hoden tej úcty, aby ho na smetistej lopate von z obce vynesli?!

Liberálna svedomitosť len túto odmenu si zaslúži.

Neohrožený.

Močonok, 29. oktobra 1895.

Vysokocstený prevelebný pane!

Usilovní čitatelia „Kreštana“ už viac krát zkusili našu biednu správu. Ovšem ale darmo toto písanie a bedákanie. Vrchnosť ktorá by každú žalobu, každú krivdu alebo neporiadok oznámený, trestať mala, je tu pohluhá. U nás môže robiť náš obecný úradník, čo chce a jak chce; ani služný jeden jak druhý; ani podalebo nadžupan, nevidia, nečujú nič.

Obecné dôchodky, a pod všelijakými menami vyberané rozličné dane, to je Csákyho slama, v ktorej sa ryje každý; len s krvavým potom svoj chlieb zarábajúci poplatníci nebadajú pokrok každoročne sa zväčšujúcej farchy.

Ale dobre je nám tak. Však nemému diefati, ani vlastná mater nerozumie. Máme samospravu vo veciach obecných, tak rečenú chýrečnú „autonomiu“ Máme výbor, pozostávajúci z 20 virilistov a 20 vyvolených. Teda krom úradov osemdesiat očí dáva pozori na obecné záležitosti; pri takejto strážnej varte není možno, aby sa nepravosti konaly a neporiadok panoval.

A predsa je to tak. Aj my chudiaci máme v hniezde kukučku, ktorá doňho s peknými slúby sa usadila, a včúl, bár čo by nám opaternosť božia do hniezda priniesla, zožere nám všetko, jako keby páčil. Tak nám treba prečo trpíme tú kukučku. Voň s ňou z hniezda! To je pre nás; a pre naše deti; jako Skaličanom šibenice.

Máme stoličných výborníkov, ktorých sme si slobodne, na rozkaz služnovský vyvolili; a ani do okresného sídla, — ani k železnici, — ani k súdu okresnému, — ani do gruntovného úradu, — ani do Nitry, — ani do miest trhových, — ani do mlyna cesty nemáme. Je pravda že my dve osady spolu sviazané t. j. Močonok a Királyi len 4000 obyvateľov máme; krajinskej dane len asi na 26,000 zl. platíme; na stoličné cesty ročite 2600 zl. oddávame, ale zato ani jeden meter stoličnej cesty nemáme; a to všetko preto lebo horlive na mamelukov hlasujeme; či to ablegát, či stoličný výbor, či obecný, len nech hlavu kýva, to je náš človek.

Naší spoluobčania vo Farkašde, to sú už múdrejší ľudia. Ti sú vždy ľaváci; robia krik; neveria nikomu; dávajú si pozor na svoje kukučky. Lebo aj jím do hniezda vniesol starostlivý pán služný, takú kukučku. Aj sa mu odslúžili. Keď tam za stoličného výborníka vystúpil, poriadne prepadol pred šiesti rokmi.

Týmto naším múdrom kapustárom, prez dedinu stolica cestu spravila za 11 tisíc zlatých. V okresi každá obec má stoličnú cestu, len Močonok a Királyi nie. Ale ani v jednej obci nemá toľko pravákov milosť božia, jako u nás. Preto aj nás tá naša macocha-stolica tak opatruje.

Už sme si aj nášho biskupa privábili k nám asnaď len tomu k vóli volačo už tí páni nám povolia. Nie daj Bože! Tomu zas sa zlé majú, že jak biskup, nepovešá svojich kňazov, jak sa opovažujú proti vláde búriť. Musí po zlej ceste aj on chodiť. Bol by on židom, alebo dajakým zbehlým cudzozemcom, hneď by mal železnicu až do zahrady.

Teda milý ľudu! čo si sa za toľko rokov naučil?

Pravda, to si videl, že aj macocha tomu diefatu zapchá hubu, ktoré vreští; ktoré spokojno čučí, to hladom mučí.

Boli sme teda 28 rokov z väčšej stránky pri vládnej strane, chlapotali nám papule od hladu, probujme ráz tú Farkašdskú politiku. Lebo už vidíme, že hanblivý poriadny človek nepríde k ničomu.

Do teraz bár jaká voľba bola, vždy nás s tou stoličnou cestou bláznili. Keby nám každý, ktorý nám ju slúboval, len do vačku bol štrku priniesol, už by sme mali štrkovanú hradskú aj do Nitry aj do Tornoku.

Už včul na stoličných, a od stolice odporúčanych pánov nedáme nič. Vidíme že tí, ktorí sa pri každej voľbe predajú, viac získajú, jako my, ktorí sme verní boli, k tej zástave čo nám do hrsti vstrčili. Podvihňime si našu vlastnú zástavu ľudovej strany.

Aj tá zástava má na vrchu farbu červenú, ktorá farba vyobrazuje plamennú lásku k vlasti a nevyhaslú horlivosť k viere našej.

Pod tou vidíte bielu! — to je vyobrazenie toho, že ve verejných záležitostiach a obecných netrpíme žiadnu nepravosť, žiadnu nespravodlivosť. Nepoškvrnená spanilá barva táto kryje kresťanskú myseľ, ktorá pokoj medzi spoluobčanmi dobrej mysle, ale boj proti zločincom a figliarom, jakožto potomkom diabla si za cieľ vzala.

Dokonáva barva zelená, barva to nádeje, že sa porozumia všetci, jednej a dobrej mysle; a založia si základ na lepšie časy, keď statočná práca, a horlivá milovnosť, bude mať platnosť, a nie protekciu.

S touto zástavou, pojdeme k najbližšej voľbe; a vyvolíme si mužov, ktorých si mi žiadame, ktorých poznáme, a ktorí nás zastávajú, naše žiadosti podporovať a naše záležitosti predkladáť, nie len sľubovať budú, ale to aj zistia. Ktorí nebudú nástrojom vlády, ale neodvislí zástupcovia ľudu; toho ľudu s ktorým žijú, s ktorým sa radujú a s ktorým trpia a plačú.

Do včulku bolo výborníctvo stoličné, stupňom a rebríkom pre hore sa drápajúcich.

Voľba je tajná. Každý volič, len svojmu svedomiu zodpovedá.

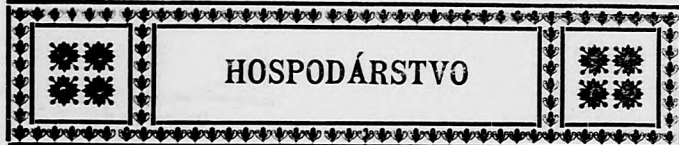
Nedajte sa prestrašiť alebo skrz falešných prorokov omámiť. Títo paholci vlády, budú oni zas obchádzať, jako hladní vlci, ktorého by z vás mohli zhltnúť. Buďte na pozore.

Kto vám vašu cedulku preinakší, roztrhá, proti vašej vôli odebere alebo vyčaruje, keď sa to ráňho dokáže podľa zákona od 1—5 rokov žalárom trestaný bude.

Nespúšťajte sa tedy vašich vodcov a priateľov. Ktorí sú to, už ste mohli za 28 rokov skúsiť.

To sa zvláštne nás močonovčanov a kráľovanov týka. S Bohom.

Močončan.

HOSPODÁRSTVO

Červavé ovocie.

Ktože by lubil červavé ovocie? Jako je to odporne človekovi, keď tak zahryzne do slivky, hrušky; abo keď tak so zubami rozbiže orech ači lieskovec, a najazyk sa mu vykotúli červík, jako volajaké vypasené prasa.

A predsa báraj červavé ovocie je tak hnusné; ľud veľmi malú, abo žiadnu starosť nemá o to, aby ovocie od tejto hnusoby škodlivej zachránené bolo.

Ľud sa o to nestará (aspoň mnohí,) či je pod stromom napadané červavé ovocie, abo nie; a keď je, nechá to obyčajne tam shniť.

To je ale veľmi zlý zvyk, ktorý množí červíkov.

Z takého ovocia totižto, keď na zem spadne, červík chytro výnde a sa buďto do zemi schová, abo na inom tichom mieste sa utiahne.

Tam on potom celkom komôtno z úst vypustí pavučine podobnú niť a s tou sa poobviňa, obšatí; potom si lahne spať; a spí dlho, cez celú zimu.

Na jar ale zas sa premení na takú muchu ači chrobáka, ako bola jeho mater; a znovu počne svojého predchodcu prácu, kinožiť ovocie a síce tak, že doňho pokladie svoje vajčička, z ktorých v ovocí tomže zas len červíci povstanú. A tak to ide s roka na rok jedine pre našu nedbanlivosť.

Jestli ale červavé odpadky pozbierame a zničíme, abo sviňam dáme, ači obaríme vrelou vodou (len do zemi netreba zakopať na žiadon pád, lebo s tým by sme červače len lehno pripravili): len tak môže upádať s roka na rok množstvo červače.

Aby čím viac zdravého ovocia sme mali, a od červíkov čím menej napadnutého, aj inšie tu poradíme.

Majme starosť o to, aby ovocný strom čistí bol, bez mochu a puklín, ponevác tieto dve veci sú obľúbeným sídlom hmyzu.

V lete, ba už z jara v čas ráno cez týždeň viackrát potrasme svoje stromy ovocné, aby sme mohli tým na zem popadaným mnohým chrobákom a bubákom hlavu rozmágať; čo ale jedine vtedy je možné, jestli miesto pod stromom je čisté od zeliny, lebo ináč neuzreme spadnutého chrobáka.

V jeseni zas dajme stromu pisten z lepu neďaleko od zemi (aj smola je dobrá); takým spôsobom mnohých črobákov pochyťáme a o život pripravíme

Cachtičan.

ODKAZY REDAKCIE.

Všetky milodary na našu redakciu zaslané v svojom čase uverejníme; len prosíme o trpezlivosť, lebo keď by sme na raz všetky donesli, potom nič alebo veľmi málo by čitatelia dostali čítať, to sa ale nesmie stať, tedy len trpezlivosť!

Naším čitateľom a vôbec všetkým katolíkom čo najvrúcnejšie odporúčame Spolok „*Svätého Adalberta*“ (Vojtecha) v Trnave, aby ho napomáhali, lebo to je jediný spolok, ktorý sa stará o duchovný pokrok slovenského katolíckeho ľudu v Uhrách, vydávajúc dobré knihy pre katolícky ľud. Včulajším Jeho predsedom je dôstojný a veľkom. Pán *Šimon Klempa* kanoník v Trnave.

Ostryhom. Šidlo. Váš článok príde v budúcom čísle, pre sviatok všetkých »Kresťan« o jeden deň výnde prvej.

Prešporek. M. Gy. Váš list som dostal; Vaša básneň príde v budúcom liste.

Morva-Szt-János. A. Cz. Už ani reklamovať, ani apellovať sa nemôže, lebo je už neskoro.

Zvolen. G. Darmo sa hneváte, že vaše články neuverejňujeme. Nemáte pravdy. Vy o pravopise slovenskom nemáte ani pochopu; ani vaše články nie sú takého obsahu, že by zaujímali väčšie obecnosť. I v bájke môže byť, zahalená pravda a môže byť vysoký smysel, čo vo vašich článkoch darmo by sme hľadali.

Rabča. A. F. V budúcom čísle prinde váš dopis, a spolu prosíme, keď by ste i častejšie dopisoval, lebo oravci sú leniví, ťaží sa im chytiť do ruky pera, ačkoľvek je tam dosť súcic na to a nadaných ľudí.

Hamburg. J. Mi. Váš list nemôžeme uverejniť preto, lebo o takých veciach verejne pojednávať zakazuje mravopodčestnosť.

L. Lúčky. J. H. Vďačne uverejníme vaše články, len píšete čím častejšie.

Spolu tu upozorňujeme ct. predplatiteľov na to keď niekto nedostane noviny, nech listovne alebo na korrešpondentnej karte nepýta druhé, lebo to je unovanie a i útraty, lež nech ide na poštu a osloví pošťára, aby reklamoval noviny úradne on. To je povinný učiniť každý poštový úradník *úplne za darmo*. Keď by niektorý to nechcel urobiť, treba to napísať do žalobnej knihy, jaká musí byť na každej pošte, alebo v liste ho udať u poštovej direkcii. Veď potom vykoná. Úradná reklamácia má ten ošoh, že pošťári väčší pozor dávajú na novinky a nerozhadzujú ich tak ľahkomyselné.

VYOBRAZENIE

Je deň dušičiek. Ľud sa hrne do cintorína. Hroby sú osviečené. Povetrie je naplnené s vzdychami s plačom. Každý len k hrobom sa ťahá, aby sa za zomrelých pomodlil. O jako je to hroznó, keď kto sa ta ťahá, a predsa sa ta nemôže dostať. Tam je priviazaná tá matka k posteli nezdravého dieťaťa; rada by ona navštívila hrob svojho prvého dieťaťa, ktoré cez celý život bude oplakávať; a nemôže, lebo jej menší plod je chorý; tam pri koliske musí ztráviť ten sv. čas; pred ňou sú sviece, liekové flašky medzi prstami páterky. Modlí sa. A predsa hodiny nemocného sú počítané. O neplač, že o chvíľu o jedného anjela bude viac v nebi.

Knižná polica.

Katolíckému ľudu odporúčame nasledovné knihy:

„*Tajemstvá a krásy*“ Božského Srdca Ježiša Krista od *Martina Húska*. Cena 30 kr., s poštou 32 kr. K dostaniu vo farskom úrade Garam Mindszent, *Bars Sz. Kereszt*.

Kto sa chce poriadne naučiť po slovensky *písať* a vôbec reč svoju materinskú tak znať, jako sa svedčí, tomu odporúčame nasledovné diela:

1) Slovenský Pravopis od Dra. S. Czambela. K dostaniu je v Trnave u knihkupca Horovica.

2) Josef Victorins Slovakische Gramatik po nemecky. V Budapešti u Vilema Lauffer Ujvilág ulica.

3) U toho istého vydavateľa: Slovenská Mluvnica od Mráza, čisto slovenský.

Bez známosti mluvnice není možno dobre písať!

Znovu vydáva: Fr. Richard *Oswald* správca fary na Teplej (Lenge o. p. Bélebánya). U toho istého vydavateľa je k dostaniu: **Ružencová knižočka**. Albána *Stolcza myšlienky o žoltári*. Cena jedného výtisku 15 kr.

Pod menom: „*Ježiš*“ priateľ dietok Modlitby a piesne pre katolícké školské dietky zostavil Štefan *Janovčík* farár likavský. Tlačou Karla Salvu. — Nákladom vlastným.

„*Blahoslavený*“ P. *Diego* z Cadixu kňaz rádu kapucinského. Spísal: P. Norbert *Stock*. Poslovenčil: Alois *Behúnek* farár lančársky. K dostaniu: V Trnave u Žigmunda Wintera.

„*Dom Svätý*“ čili „*Život Tobiášov*.“ Domom kresťanským k nasledovaniu predstavil Karol *Latasse* biskupský vikár v Nancy, v Lotaringii. Cena 85 kr.

Obchodné zprávy.

1. Zbožie: Pšenica 6.50—7.00 zl. Raž 6.10—6.25 zl. Jačmeň na krm 5.00—5.20 zl. do pálenic 5.50—6.30 zl. na várku 6.90—8.25 Oves: 5.90—6.20. Kukurica: 6.00 — 6.05. Proso: 5.30—5.65. Vo Viedni každý mc. o 50 krov dražší.

2. Olejové zrná. Lanové semeno: 9.00—10.25. Kopné semeno: 9.00—00.00.

3. Strova: Veľká biela fízufa 8.50—9.00; tmavá 7.00—0.00 okruhlá: 8.50—9.00., drobná 8.75—9.50 tarkavá 6.00—6.50. Šošovica 6.00—12. Hrach 8.05—9.05. Čistá 10.50—20.00 zl.

4. Kupecké zelinové plody: Mak 18—20. Burgyňa 1.60—1.60. Cibula 5.00—7.10. Cesnak: 19—25 zl. Petrželem: 5.00—9.00. Paprika 135—140 zl.

5. Potrava: Seno. Lúčne seno. 2.40—3.20. Lesné a horné seno 2.70—3.30. Slama. Na postielanie: 1.40—1.50. Žup 1.50—1.65.

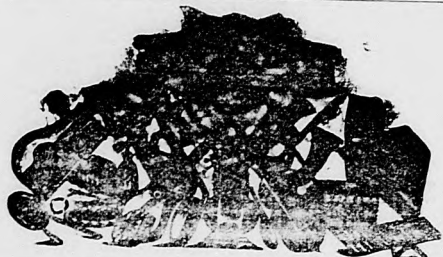
6. Siatie: Červená ďatelina 35—45. Lucerna 40—50 zl. Jarní ladník 5.75—6.25 zl.

7. Hospodársky dobytok: Dovezeno bolo: a. i 176 hospodárskych volov; 146 dojných kráv. Nasledovné boly ceny: Vyborná pára volov do jarma do 400—425 zl. Dojné kravy: za jeden kus 50—150 zl. Trh na ovce: Dovezeno bolo 4099 kusov oviec. Ceny: 11—17 zl. za páru, a 00—00 kr. za živý kilo. Svinský trh: za kilogramm 48—49. V salašoch 396 kusov bolo umiestnenc.

8. Zverové dorobky: Med žltý kvapkaný: 32—33 zl. Vosk 164—165. Vajcá 32—40. Loj. Maslo I. 80—160 zl. II. 60—110 mc. Slanina 54—54.50., udená 60—60.05 zl.

Zodpovedný redaktor: Gerhard Németh.

OZNAM.
ŠTEFAN KULPER
 hrebenársky majster
 prijme mladého chlapca za učňa
 V POVÁŽSKOM-NOVOMMESTE

Staré zvučné nástroje sa zameňujú.

J. STOWASSER

strojiteľ hudbných nástrojov, cis. a kr. dvorný dovážateľ.

V BUDAPESTI,

II., okres, Lánczhid-ulica 5.

Predáva súkace, faháče a bijáče hudbné nástroje, výborné,
 silnozvučne cimbalmy a o ich podstatných častiach

**veľký obrázkový cenník na žiadosť zdarma
 a bez poštového poplatku posiela.**

**Stranivá nezhubiteľných silných orga-
 nových harmoník má sa osobitný cen-
 ník žiadať.**

10-14

Naprávanie všeliakých zvučných nástrojov a harmoník za
 najlacnejšiu cenu sa vykonáva.

Obecné hubny.

!! Nech sa páči prečítať !!

Zakiaľ zásoba potrvá, od dneška dám veľké, hrubé, teplé,
 veľmi mocné a krásno čarkované

„Husárske koňské pokrovce“

Nepáčili sa tovar, bez meškania na-
 späť prijme a peniaze vrátim.
 Tieto čarokrásne pokrovce sú 190 cm.
 dlhé a 100 cm. široké.

**1 kus 1 zl. 60 kr., jedon
 pár 3 zl. 10 kr.**

Žlté flakerské pokrovce krásno čarkované s bor-
 durami 190 cm. dlhé a 135 cm. široké **2 zl. 50 kr.**
 155 cm. široké, dvojnásobné, pevné, hrubé, faj-
 nové, **1 kus 3 zl.**

200 pánskych,

novovynajdutých, teplých, trvácich krásnej farby tigrových
 oblekov; pozostáva z nohavíc a jedných rukávov, len 1 zl.
 75 kr. Oslobodí toto rúcho od premoknutia a zimy. K tomu
 jedna astrachanová čapica, teplo futrovaná 1 zl., 6 párov
 zimných pančoch 1 zl., 1 ženský laiblík z **berlinskej vlny**
 najmódnejšej a najkrásnejšej farvy, k telu prilíha a veľmi je
 teplý, cena v každej veľkosti 1 zl. 90 kr., 1 ženský ručník z
 vlny s okrajkom v každej farve 1 zl. Len za hotové peniaze
 abo pod doberkou posielame. Kto objedná nižšie dvoch zl.
 vopred musí peniaze poslať.

F. RABINOVICS-A

sklep, vo Viedni,

2-3

I. WALLFISCHGASSE 4. M. N.

RÉTAY a BENEDEK

PREDTÝM

KRISZTA A JEHO SPOLOČNÍK,

dielňa omšových šatov, cirkevných náradí, zástav a spolkových
praporov.

V BUDAPEŠTI, IV. Lipót-utca číslo 21.

Jediní dovážači, Osvieten. a Dôstojného pána kaločského arcibiskupa Juraja Császku a

— „BUDAPEŠŤANSKÉHO OLTÁRNEHO“ —
 spolku.

Odporúčajú svoj hojne nastrojený sklad, menovite:

Omšové šaty, kostolné prapory, hasičské, školské, spolkové pohrabné, remeselnícko-spevove-spolkové zástavy. Monštrancie, kalichy,
 ciboria, kríže, kadidlá, oltárové lampy, sviece, ligotavé sviece, sochy vo veľkom výbere. Prijme i maľovanie štaciových obrazov,
 svätých obrázkov, oltáre, mariánske tróny, Kristové hroby a kazateľnice podľa jakéhokoľvek kresu umelecky vyhotovujeme.
 Cirkevné látky, čipky, stenové krížiky, kríže na pút vo veľkom výbere sú na našom sklade.

Na žiadosť ochotne posielame bez poplatku, soznamy ceny príhodne vzory.

8-13

TLAČIAREŇ
„SVÄTÉHO GERHARDA“
 V BUDAPEŠTI, VIII. OKRES, PRÁTER-U. Č. 44.

úplne novovystrojená, katolícka tlačiareň hojne opatrená, najvkúsnejšími francúzskými písmenami, ktorá jakúkoľvek prácu, čo sa tlačí týka, od najjednoduchšej až do najkrásnejšej prijíma, a zato aj ručí.

Zvláštne vyzýva pozornosť preveleb. kňazstva a obecných predstavenstiev na **úradné výtisky,** ktoré rýchlo, vkusne a čo najlacnejšie rozposiela.

Brnenské
SÚKNO
 Najmódnejšie látky a ostatky.

Bezprostredný a najlacnejší prameň, najvkúsnejších a najvýbornejších výrobkov!

Pýtajte si

hojnú sbierku tých najnovších jasenných a zimných látok kamgarnov, palmerstonových, ševiotových a lodenových látok zo skladu kr. a cis. výsadných jemnosúkených fabrik na vlnené tovary

MORICA SCHWARZ
 v Zwltau (Brno) 15.

Aj tá najmenšia miera je k dostaniu. Čo nezodpovedá, naspák sa prijme. Ukážka zdarma. Rozposiela sa doberkou.

Tisíce uznání.

Ukážky bez objednania naspák sa požadujú.

OZNAMY PRE NAŠE NOVINY VÝLUČNE OZNA-
 MOVÁCA PISAREŇ VILÉMA FRIEDENSTEINA
 (BUDAPEŠT, BÁLVÁNY-U. ČÍS. 2.) PRIJÍMA.

Velebným farským úradom.

Tlačiareň „Svätého Gerharda“ s úctou na vedomosť dáva, že od týchto čias všetky cirkevné výtisky bude na sklade držať, a za najlacnejšiu cenu budú k dostaniu. Posávaná na sklade sú a hreď sa môžu poslať: Testimonium Confirmationis 100 kusov 50 kr.

Výťah z krstnej matriky: 100 kusov 60 kr. — Smrtný oznam: 100 kusov 70 kr.

Krstné, sobášne a smrtné listy,
 na jemnom silnom papieri: 100 kusov 1 zl. 20 kr.

Ďalej k dostaniu sú:

knížičky pre údy občianskych spolkov a knížičky spláčováce.

Kus týchto 12 stranových knížičiek so silnou obálkou na osmorke predávame za 3 kr.

Okrem toho tlačiareň „Sv. Gerharda“ prijme jakékoľvek nariadenie, cirkevné, obecné a súkromné odtisky a odposiela ich za najkratší čas, a za najlacnejšiu cenu; silný dobrý papier dáva a krásne vyhotovuje.

S úctou prosíme velebných pánov farárov, predstavených obcí, údy rozličných spolkov a každého katolíka, aby si od týchto čias tlačiarne výtisky nie v židovskej tlačiarne alebo v takej, ktorá nemá žiadnych zásad, kupovali, lež aby vyhľadali katolícku tlačiareň „Sv. Gerharda“, ktorá im vždy stojí na službu, a aby takto podporovali katolícku vec. Podajme si všetci ruky, vtedy sa budeme dobre mať.

Naša tlačiareň jakožto neohrozená zastupiteľkyňa katolíckych záujmov, bude sa s tým honosiť, jestli že požiadavkam v každom ohľade môže zadosť učiniť a si chválu získať od tých, ktorí si u nej kupujú.

S úctou

Budapešť, 1895. (VIII., Práter-ulica 44.)

Tlačiareň „Svätého Gerharda“.